

ประวัติความเป็นมาการก่อสร้างเหรียญสมโภชพระประธานพุทธมณฑล ร.ศ. ๒๐๐ (เหรียญทองคำ ๑๖๖)

การก่อสร้างพุทธมณฑลเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สมัยรัฐบาล
ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และต่อมาในปี ๒๕๒๑ คณะรัฐมนตรีสมัยรัฐบาลของพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
ได้มีมติเห็นชอบโอนงานก่อสร้างพุทธมณฑลให้กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับมาดำเนินการ และ
ในปีงบประมาณ ๒๕๒๓ กรมการศาสนาได้จัดตั้งเป็นฝ่ายพุทธมณฑล^(๑) ในกองพุทธศาสนสถาน โดยให้เจ้าหน้าที่
ส่วนหนึ่งมาเผ่าตัดอาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างอยู่ที่พุทธมณฑล

ต่อมารัฐบาลได้เห็นชอบให้หน่วยงานราชการ เอกชน ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง
พุทธมณฑลด้วยการรับบริจาคเงินและนำเงินส่วนหนึ่งจัดสร้างพระพุทธรูป พระเครื่อง และของที่ระลึกเพื่อจัดหาทุน
ในการก่อสร้างพุทธมณฑล ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนการก่อสร้างพุทธมณฑลจากทุกรัฐบาลเรื่อยมา

หลังจากก่อสร้างฐานรองรับองค์พระพุทธรูปแล้วเสร็จในปี ๒๕๒๓ ในสมัยรัฐบาลของพลเอก เปรม
ติณสูลานนท์ จึงได้เริ่มการก่อสร้างองค์พระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล ปางลีลา หล่อด้วยโลหะสำริด
มีความสูง ๒,๕๐๐ กระเบื้อง หรือ ๑๕.๘๑๕ เมตร โดยมีนายลาโรจน์ ธารักษ์ (อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร)
เป็นผู้อำนวยการสร้าง

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (Silpa Bhirasri) ชื่อเดิม คอรัวไต เฟโรซี ชาวอิตาลี ที่โอนสัญชาติเป็น
สัญชาติไทย บุรุษผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็น "บิดาแห่งศิลปะร่วมสมัยของไทย" และเป็นบิดาแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร
ออกแบบองค์พระไว้ตั้งแต่ปี ๒๔๙๘

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
เสด็จพระราชดำเนินทรงเททองพระเกตุมาลา ณ พุทธมณฑล

และทรงพระราชทานนามพระพุทธรูปว่า "พระศรีศากยะทศพลญาณ พระประธานพุทธมณฑลอุตรดิตถ์"
ไว้เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๔

ต่อมาในปี ๒๕๒๕ เมื่อการก่อสร้างพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑลใกล้จะแล้วเสร็จ พร้อมที่จัดให้มี
การสมโภชพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล เพื่อเปิดพุทธมณฑลให้ประชาชนเข้านมัสการ เยี่ยมชมอาคารสถานที่
และร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้ทันปีแห่งการเฉลิมฉลองการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

คณะกรรมการอำนวยการก่อสร้างพุทธมณฑล (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา
พุทธมณฑล) โดยมีพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการ ฝ่ายฆราวาส
ได้มอบหมายให้คณะกรรมการจัดหาทุนสร้างพุทธมณฑล ซึ่งมีนายบุญชู โรจนเสถียร เป็นประธาน
คณะกรรมการจัดหา และกรมการศาสนา จัดสร้างพระพุทธรูปบุชวี เป็นพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล
จำลอง และเหรียญที่ระลึกให้ประชาชนเข้าบูชา เพื่อสมทบทุนก่อสร้างพุทธมณฑล ประกอบด้วย

(๑) ต่อมาได้ปรับโครงสร้างและเพิ่มอัตราค่าจ้างใหม่ และตั้งเป็นสำนักงานพุทธมณฑลในปี ๒๕๓๑

พระพุทธรูปบุชา

ขนาดความสูง ๙, ๑๒, ๑๕, ๑๘, และ ๒๔ นิ้ว (ปัจจุบันหมดแล้ว)

โดยกรมศิลปากรปั้นยอส์อันจากพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล ด้านหน้าประดิษฐานพระปรมาภิไธยย่อ ฎปร. สร้างด้วยโลหะผสม

เหรียญที่ระลึก

เป็นเหรียญรูปใบขุมน (แต่รู้จักกันในชื่อเหรียญหยดน้ำ) ด้านหน้าเป็นรูปพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล จำลอง ด้านหลังประดิษฐานพระปรมาภิไธยย่อ ฎปร. และมีข้อความว่า “สมโภชพระศรีศากยะทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ พ.ศ. ๒๕๒๕ ร.ศ. ๒๐๐” โดยกรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบและปั้นแบบ และกรมธนารักษ์เป็นผู้จัดสร้าง รวม ๓ ชนิด ประกอบด้วย เหรียญชนิดเงิน (ปัจจุบันหมดแล้ว) เหรียญชนิดทองคำ และเหรียญชนิดทองแดง (ทองแดงรมดำ)

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕

คณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ได้จัดให้มีพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูปพระประธานพุทธมณฑล พร้อมด้วยพระพุทธรูปบุชาและเหรียญที่ระลึก โดยได้กราบทูลเชิญ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสน์ วาสโน) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร เป็นองค์ประธานในพิธีพุทธาภิเษกในครั้งนั้น โดยมีพระสังฆมทรองสมเด็จพระสังฆราช เจ้าคุณพระพรหมมุนี พระพิพิธธรรมปิฎก พระพุทธาภิเษก และพระมหาเถรจารย์จากวัดต่าง ๆ นิ่งปรกอธิษฐานจิตตลอดพิธี

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จประกอบพิธีสมโภชและเปิดป้ายพระนาม “พระศรีศากยะทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์” เป็นการเปิดพุทธมณฑลให้ประชาชนเข้านมัสการ องค์พระประธาน ชมอาคารสถานที่ และร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

(และเมื่อถึงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ของทุกปี พุทธมณฑลจัดให้มีงานวันครบรอบเปิดป้ายพระนามพระศรีศากยะทศพลญาณ ประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ ในงานจัดให้มีพิธีบวงสรวงในเวลาเช้า และพิธีเจริญพระพุทธมนต์ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสังฆม โดยมีคณะผู้บริหาร ข้าราชการ ท้องถิ่นต่าง ๆ พ่อค้า ประชาชนเข้าร่วมพิธีเป็นจำนวนมาก ซึ่งทุกคนจะได้นำอาหารคาวหวานและ ผลหมากรากไม้มาร่วมในพิธีและแจกจ่ายให้แก่กันและกันหลังเสร็จพิธี เพื่อเป็นสิริมงคล ทั้งนี้ บุคคลทั่วไปก็สามารถเข้าร่วมในพิธีได้)

ปัจจุบัน

ยังมีเหรียญที่ระลึกสมโภชพระประธานพุทธมณฑล ร.ศ. ๒๐๐ หรือที่รู้จักกันในชื่อ “เหรียญหยดน้ำ ฎปร.” ชนิดทองคำและชนิดทองแดงรมดำอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเหรียญรุ่นสุดท้ายของพุทธมณฑลที่มีตราสัญลักษณ์ ฎปร. ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ โดยผู้สนใจสามารถไปเช่าบูชาได้ที่ อาคารสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (หลังที่ ๒) ในวันและเวลาดราชการ หรือสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่เบอร์ ๐๒ ๔๔๑ ๑๙๖๔

ริชมริชมริชม

นายสมภาร บุญพรหมรักษ์

นักจัดการงานทั่วไป สำนักงานพุทธมณฑล

(ที่มา : พุทธมณฑล เจริญพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช พ.ศ. ๒๕๓๑)